

УДК 005.934

Н.І. Луппова

Харківський національний економічний університет, Харків

ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА» ЯК ОСНОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Феномен поняття «безпека» полягає у його багатогранності і неоднозначності. Взагалі треба зауважити, що дане поняття розглядають багато авторів, виділяючи окремі, на їх думку, найважливіші елементи. Аналіз наукових літературних джерел дозволив виділити шість найбільш суттєвих підходів:

1. *Стан об'єкта (суб'єкта)*. Кравчук П.Я. розглядає безпеку «... як стан об'єкта, що характеризує його здатність зберігати свою суть, призначення та структуру, спроможність нейтралізувати внутрішні і зовнішні небезпеки та загрози, можливість реалізації життєво важливих інтересів об'єкта» [1, с. 18]. Прихильником цього підходу є і Серебряніков В.І., який трактує дане поняття «... як стан захищеності життєво важливих і законних інтересів об'єкта від зовнішніх та внутрішніх загроз в різноманітних протиправних формах, що забезпечує його стабільний розвиток у відповідності зі встановленими цілями» [2, с. 17]. Інші автори [3, 4] розглядаючи безпеку як конкретний стан і ступінь захищеності будь-якого суб'єкта та його спроможність протистояти змінам умов функціонування, а також як стан суб'єкта, який означає, що ймовірність небажаної зміни будь-яких якостей суб'єкта, параметрів належного йому майна й зовнішнього середовища, що впливає на нього, невелика (менше визначеної межі).

2. *Здатність об'єкта зберігати свій стан за умов цілеспрямованого і руйнівного внутрішнього чи зовнішнього впливу (безпека як гомеостазис)*. Лесков М.А. відмічає, що безпека – це тип динамічної рівноваги, характерний для складних саморегульованих систем і станів у підтримці суттєво важливих для збереження системи параметрів в доступних межах [5, с. 66].

3. *Властивість системи*. Прихильники цього підходу [6] визначають безпеку як фундаментальну системну характеристику сталого суспільного розвитку, а також тенденцію розвитку й умови життєдіяльності соціуму, за яких забезпечується їх якісна і структурна визначеність та вільне, яке відповідає їх природі, функціонування.

4. *Гарантія, необхідна умова функціонування об'єкта*. Ліпкан В.А. характеризує безпеку «... як гарантовану конституційними, законодавчими і практичними заходами захищеність і забезпеченість життєво важливих інтересів об'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз» [7, с. 57].

5. *Відсутність небезпек та загроз для об'єкта*. Авторі цього підходу [8, 9] бачать у безпеці відсутність небезпеки (неприпустимого ризику), пов'язаної з можливістю завдання будь-якої шкоди для системи, а також певний об'єктивний стан, заснований на відсутності загроз, відчутній суб'єктивно через

одиниці чи угруповання.

6. *Захищеність (захист) об'єкта*. Безпека – це поточна і перспективна захищеність суб'єкта від різноманітних загроз майнового і немайнового характерів [10, с. 11]. Дацків Р.М. розглядає дане поняття через задоволення таких потреб, як існування, цілісність, незалежність, спокій і розвиток, розуміючи під цим стан вільний від неспокою, що творить почуття захищеності, від латинського «sine cura – securitas» [11, с. 143].

З урахуванням вище наведених підходів, під безпекою слід розуміти перманентне управління статичними (постійно існуючими) і динамічними (тимчасово діючими) зовнішніми та внутрішніми загрозами з метою їх повної ліквідації, усунення або хоча б зменшення можливої шкоди від них для функціонування об'єкта з заданими ним же умовами і параметрами. У цьому визначенні увага акцентується перш за все на процесі управління загрозами, а не просто спостереженням за ними, при цьому загрози розглядаються у часі. Також вказані безпосередні цілі цього управління і підкреслено, що об'єкт сам встановлює норми своєї діяльності.

Список літератури

1. Ковалев Д. *Економіческа безпека предпріятія* / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // *Економика України*. – 1998. – № 10. – С. 48-51.
2. Соснин А.С. *Менеджмент безопасности предпріятельства: учеб. пособие* / А.С. Соснин, П.Я. Прыгунов. – К.: Европ. ун-т, 2002. – 357 с.
3. Реверчук Н.І. *Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія* / Н.І. Реверчук. – Львів: ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
4. Абалкин Л.И. *Экономическая безопасность России: угрозы и их отражение* / Л.И. Абалкин // *Вопросы экономики*. – 1994. – № 12. – С. 12.
5. Лесков М.А. *Гомеостатические процессы и теория безопасности* / М.А. Лесков // *Безопасность: Информационный сборник*. – 1994. – № 4 (20). – С. 66.
6. Ситник Г.П. *Оцінка небезпек щодо реалізації національних інтересів у процесі державного управління* / Г.П. Ситник // *Вісник НАДУ*. – 2005. – № 2. – С. 495-503.
7. Ліпкан В.А. *Безпекознавство: навч. посібник* / В.А. Ліпкан. – К.: Європ. ун-т, 2003. – 208 с.
8. Кунев Ю.Д. *Безпека митної служби як складова безпеки держави* / Ю.Д. Кунев // *Митна справа*. – 2007. – № 2. – С. 3-8/
9. Коженцьовскі Л. *Управління безпекою* / Л. Коженцьовскі // *Актуальні проблеми економіки*. – 2004. – № 1. – С. 147-154/
10. Коноплева И.А. *Управление безопасностью и безопасность бизнеса: учебн. пос. для вузов* / И.А. Коноплева, И.А. Богданов; под ред. И.А. Коноплевой. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 448 с.
11. Дацків Р.М. *Економічна безпека у глобальному вимірі* / Р.М. Дацків // *Актуальні проблеми економіки*. – 2004. – № 7. – С. 143-153.